

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Kedden 21. Juniusban 1791.

Tsak röviden és homályosan.

Röviden? Hiszem most annyi az Ujság, hogy 10 árkosra sem férne le. Jól van — e' mindigaz; de lesz még időnk minden órán ezeket mint bizonyosokat meg írni; miért írnök most, midőn mindennek fognának, mint következő történetekben kételkedni. Tsak röviden és homályosan hát ezeket írjuk: — „ A' mi Koronánk örököse *Ferentz* fő Hertzegnek első Feleségétől a' *Vürtembergi* Hertzeg *Alzszonyt*ól született *Leánya* meg halalozott!! — A' múlt héten Felsőges Urunktól 28 óra alatt 3 Kurirok érkeztenek; de mitsoda híreket hoztanak legyen, abból tsak annyit tud a' lovagló, mint a' ló. — Hertzeg *Koburg* után egy más után 3 Staféták mentenek, és már most sebes jövő útjában vagon; 's meg sem fog állani Magyar Országig. —

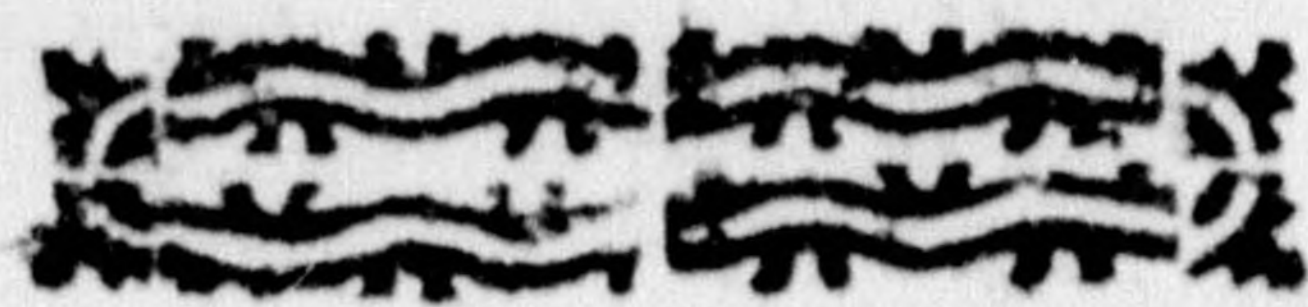

Feldmarsal *Dévin*s igen sietve ment-le a' múlt héten a' *Horváth* Országi Táborhoz. — Tegnap a' *Leopold* Várofsán keresztül a' leg nagyobb ágyukat költöztetik vala Cseh Ország felé. — A' Hadi hájókát készítő műhelyben Bétsben minden kisebb 's nagyobb fűrők, fűrészek, fejszék és kalapátsok megmozdultak és munkás kézben vagynak. — Itt Bétsben, az el bortsátott Táborig szekerek mellett vólt Kotsisok helyett már 3 napoktól fogva más legényeket szednek, és már ezek közül egy Sereggel tegnap le is indítottanak. — A' Hazában benn nyugvó szállásban lévő Sergek parantsolatot vettek a' szélekre való útozásra, 's már ezek közül né nellyek még a' múlt héten megmozdultanak. — Az *Alvintzi* Serge Belgrádból kiállott a' síkra, a' Töök szelre, és Német Sereg ment helyébe. — A' Béts Vár Sántzában széllyel lévő ágyu gollyóbisokat kezdték vala jó rendbe rakni; már most bonják a' gollyobis Kazalokat, és itt-is keményen foly a' munka. — A' múlt héten Szeredán érkezett vala ide Bukorestből a' *Károly* Sergében fő Hdnagy *Armpruszter* Ur mint Kurir, a' ki 5 nap alatt Bukorestből Bétsbe jött, és így egy olyan utat tett, melyhez hasonlóról alig lehet emlékezni. A' Pruszszus Kurir egy nappal indult vala ugyan innen előtte, és ezt nem tsak bé érte, hanem egy nappal előbb is érkezett ide nállánál. — Innen tudjuk, hogy a' *Szisztovi* békelesség szövő Tanáts elbomlott. *Gr. Eszterházy* és *B. Herbert* Bukorestbe mentenek vala; de itt úgy beszélik, hogy már útban vólnának Béts felé, és így — valamint 14 nappal ez előtt megígérte vala az *Elyséumban* *Edipus* a' Lelkeknek, hogy 14 napra ad választ ezen Kérdésre: *Leszszé békelesség? vagy háború leszsz?* most azt feleli háború leszsz — és többet fog felelni más 14 nap múlva. — Addig is — A' mi F. Királyunk minden órán váratik vilzsa Bétsbe, és ezen folyó hónapnak végére hiszik lokan, hogy bizonyosan megfogna ő Felsége érkezni. — Az ide való Gárnizon-

nizonból tegnap 6 Batalion indula Buda felé; kétség kívül ott más rendelés fogja őket várni.

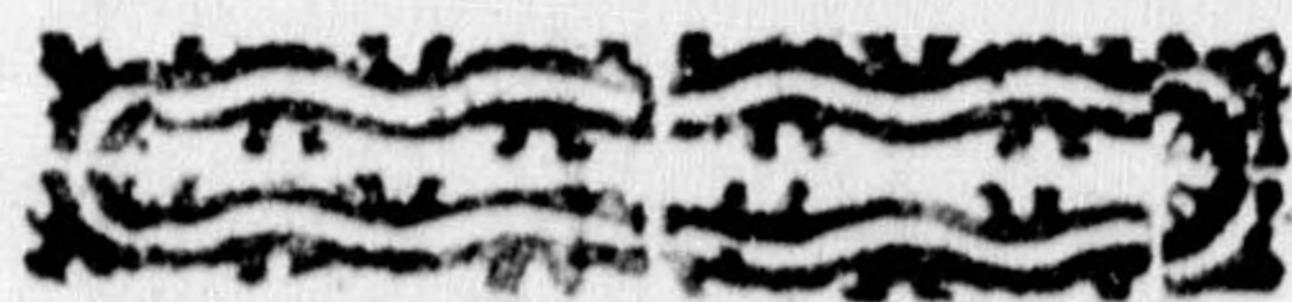
Kolosvár. 12. Juny. — „ Kedves Barátom! Sok volna mit irjak Kolosvárról; de önként halgatók. A' múlt Szeredán vala a' Gyűlés, melyben a' Kir. Kormányfő is jelen vólt; de a' *Deputationaliter* készült Articulosok közül igen keveset olvashatának itt el, a' nagy lárma és vetélkedés miatt; mellyeket az Isten győz néked le-irni, 's ne is kívánd hallani. Ezen Gyűlésben még a' fő Kormányozói Urnak is némely bölts vélekedéseit meg-veték, a' Szászokon és egy néhány meszszebb látó Uraságokon kívül sokan. — Nem éppen olly tsendesen foly itt a' dolog, a' mint te trombitálod; pedig én jónak tartanám, hogy ezen Ország Gyűlése fietne a' munkával; mert az aratás minden órán itt ér bennünket, 's otthon is dolgunk vólna. — A' M. Királyi Tábla Biráji közzül egy M. *Balia* Sámuel Ur egy ollyas munkát dolgozott, melyhez csak hasonló is még eddig nálunk nem vólt: ugyanint a' Magyar és Erdély Országok közönséges Nemzeti Törvényeiről, (*Jus Publicum Nationale Transylvaniae*) a' mely nagy részént a' régi irásokból szedegettetvén-ki, nagy szorgalmatossággal vagy on ki dolgozva; és minden bizonnyal kedvet fog találni a' Nemzet előtt, és azok előtt, kik Hazájok fundamentomos Törvényeiknek a' Kútfejekből merített isméréteben gyönyörködnek. Ez a' Munka minden órán Sajtó alá megyen, a' Ref. Coll. Typographiajában.

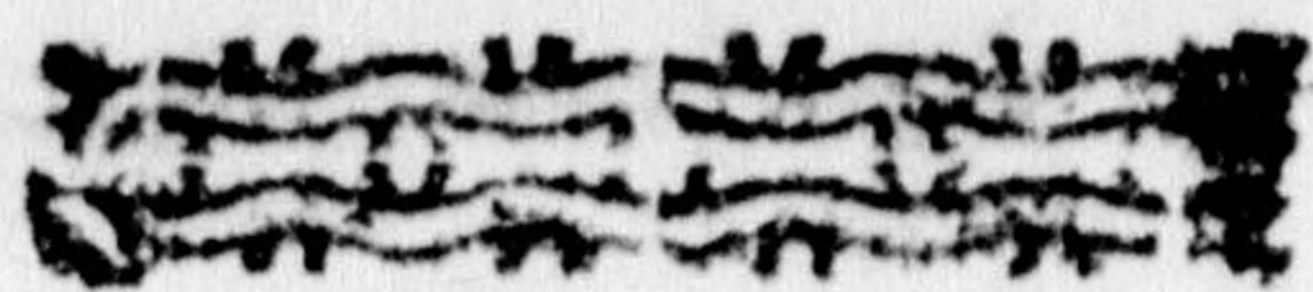
Külső Országi elegyes jegyzések.

Párisból Máj. 30. dikán az iratik, hogy a' Királyi Ház Udvari kintsei és drágaságai, mellyek 70 milliomat érök valának, meg-visgáltattak, és alig találtatik ennek fele; melyre nézve Biztosok rendeltettenek a' Nemzeti-Gyűlés által, kik a' régi *Lisztát* a' mostanival szembe vilzik, és ezen dolgot ki-nyomozzák. — Egy igen jeles meg-jegyzés esett Májusnak az elején Frantzia Országban. Egy Anglus Printz itt útozott vala ezen időben keresztül; meg érkezik *Boulognába*, és itt a' Törvény szék eleibe kisírtetvén a' kérdezték tőle; honnan jösz? Angliából. Kinek hinak? *Fridrik August*. Mi vagy? Semmi. Kinek hívják az Apádat? — *Györgynek*. — Ekkor kapá a' Notárius a' pennáját és így kezdé néki a' Palsust írni: „*Fridrik August György Mesternek a' Fia*, 's itt meg-akadván kérdi tovább: mi az Apád? — a' Printz felele: semmi sem egyéb tsak Király Angliában — így hát a' Notárius tsak tovább írván a' Palszust, e' jöve ki belőlle: „*Fridrik August György Mesternek az Anglus Királynak Fia mindenütt szabadon botsáttassék*. — Ennye be-gyönyöröséges Palszus egy Király fiának!

Az Amérikai Szabad Közönséges Társaság Követeket küldött Párisba a' Nemzeti Gyűléshez, és az ő szabadságoknak helyre-állításához nem tsak szerentsét kívánt, hanem velek kezét fogni-is magát ajánlotta; mely szerint, ha Frantzia Ország az új *Constitutiokkal* helyre álhatna, ezen egész Európánál nagyobb Amérikai Közönséges társasággal kereskedésbéli szövetséget fogna kötni; de itt az ajtó előtt az irtózatos belső és külső háború — és a' Török békelségnek is ezt tartják leg nagyobb gátjának némelleyek: a' honnan még nagyobb hirekkel és történetekkel soha nem vólt terhes Europa mint most, és leg-alább is 2 esztendeig fog kínlódni a' szülésben; de fájdalmat ezen 9 esztendeig tartó Században sem múlatja-el egészszén. — A' Pruszus Király egy *Bisofsverden* nevü Obesterét Olasz Országba

szágba a' Tsászárhoz küldötte igen sietve; és csak el hihetjük, hogy dolgok vagynak az útban. Most nem a' Hóldal változik a' Politika; mert sokszor egy nap is 2 — 3 változik — és mennél későbbre sül-el, annál nagyobb hangja fog lenni. — A' Pruszszus Királynak és a' Korona Hertzegének tábori készületei már *Königsbergbe* érkeztek. *Pruszszidban* és *Pomerániában* olly serénységgel dolgoznak a' Várokon, mintha az ajtó előtt állana ostrommal *Hannibál*. Még Pruszszidban illy nagy készületet soha sem tapasztaltanak a' lakosok, és tudának vélnék, ha e' csak üres fenyegetődzés találna lenni. — *Muszka* Orzágnak hatalmas Tsászárnéja minden Birodalmában lévő Férfifőre 30 krajtzár adót vetett, minden külömbség nélkül; és az égett borra (Pálinkára) mely a' *Muskák* Nektárja, nagy adót szabott ki; mellyel 6 milliommal nevedett a' Státus jövedelme. Mind ezek nem békeiséget jelentenek. — Májusnak 25 dikén 6 Polgári hitet lementett *Frantzia* Püspökök érkeztenek egyfizersmind *Rómába*; és 27 dikben a' Pápa eleibe botsáltattak, kiket egész Atyai indulattal fogadván, ezeknek ott maradásokról jó rendeléseket tétetett. — Mint-hogy sok *Frantzia* hajók kezdettek a' Pápa határjai körül járkalni, és ki könni, rendelést tett ő Szenttsége is a' maga hajós Sergeinek és más fegyvereseinek, hogy éjjel nappal jó vigyázattal és készülettel légyenek, hogy a' *Frantzia* hajók ki ne köthessenek. — Azt beszélik, hogy egy *Familiai* kötés tétetett volna *Spanyol* Ország, *Nápoly*, *Párma*, *Aultria*, *Sárdinia* és *Szakszonia* között, kik edgyütt a' *Frantzia* Nemzetnek azt adták volna tudtokra, hogy a' *Frantzia* Király életéről és meg-sértetődéséről adjanak ízámot — de erről többet ezután. — A' *Muszka* Udvarnak minden Sergei a' leg-nagyobb mozgásban vagynak; minden órán hallunk valamit.

Az 1790-ben Budán, Szent-Iván' Hazának hatodikára rendelt, 's kezdődött, és 1791-dik Esztendőben, Pofonyban, Böjt-más' Havának tizen-harmadikán végeződött Magyar Országgi Nagy Gyűlésnek, folytáról tett Jelentő Tudósítása Nemes Zala Vármegye Küldöttjeinek, Japprai Spilich Jánosnak egyébiránt Első Vice Ispánynak, és Sárdi Somfich Lázár' Királyi Tanátsos', és a' Nemes Vármegye' Tábla-Birájának: Zala-Egerszegenn Szent-György' Havának ötödik napján tartatott közönséges Gyűlésnek alkalmatosságával.

Tekintetes Nemes Vármegye! Nagyságtok, az Urak.

Buzgó óhajtással, már huszon-öt esztendőktől fogva kívánt Gyűlése ezen Nemes Magyar Szabad Hazánkna, kilentz Hónapok, és hét napok alatt tellyesen el-végeződven; én, és érdemes Követ Társam Somfich Lázár Királyi Tanátsos Ur, mint Nagyságtoknak 's az Uraknak, azon Hazabéli Nagy Gyűlésen Személyjeit viselő választott Küldöttjei, szoros köteleltségnek tartjuk, hogy ugyan azon Gyűlésnek egész folytáról, alázatos jelentő Tudósításunkat vólta képpen meg-tegyük.

Senki se tsudálja sem azt, hogy ezen Gyűlése a' Hazának, olly hosszú ideig tartott; sem azt, hogy annyi ideig együtt lévén is, a' Hazának nagy Erdemü Karjai 's Rendjei, még is sok olytatén dolgok, mellyekben Hazánk vagy böldegülésát helyhez teti, vagy mint terhéseket, vállairól le-vétetni óhajt, most végbe nem mentek, hanem más Ország-Gyűlésére halasztattak. Senki mondom ezt ne tsudálja: mert ha az ezen Ország' Gyűlésén végzett dolgokat valaki, éles, de részre-nem-hajló elmével megvisgálja: akár a végzett dolgoknak felségét, mel óságot, nagyságot, akár a' *Politika'* mértékében érdemlett nehézségét tekinti; nem mást kelletik valania: hanem hogy azon 74. Törvény-ágazatok, (mellyeket addig is, mig annak egyenes útján megfövéndenek Nagyságtoknak alázatosan bényúlytunk)

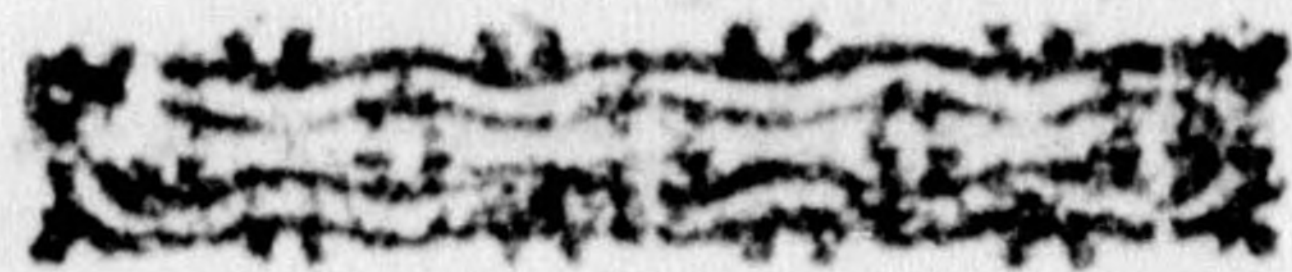

Mindjárt ezen Tanátskozásoknak fel-vett módja, meg-mútatta: mennyit felejtett a' Haza, huzon-öt esztendő-ólta? mióta együtt nem vólt. Mert a' hajdani szokásról kevesen emlékeztvén, melly szerint az' ollyatén tanátskozások tsendességben 's tsak egyedül a' Nemes Megyék' Küldöttjei között a' végre tartattak; hogy gondolkozásaikat, itéleteiket, az egész Haza' javára tzelező szándékjaikat, egymással közöljék, és a' mennyire lehet, ugy öfzve-egygyesítsék, hogy azután a' nyilván való Tanátskozásokban, vagy tanátsatlan elő adások ne legyenek, vagy a' Nemesi dízes illendőségnek tsorbúlásával vizsza-vonásokra senki ne fakadjon: mindezekről mondom meg-felejtkezvén; az említett Kerületi Tanátskozások, nyilván-való, 's ollyan Helyeken tartattak, a' hova kinek-kinek, idegeneknek, 's ollyanoknak-is, a' kik felől kételkedni lehetett, ha nem kémek é? — szabad bé menetele lehetett: melly mind a' Tanátskozások' meg-gátlására, mind pedig inkább sok egyenetlenségekre oko adott. — Ezen Tanátskozásokban tehát leg-először-is az a' Kérdés támadott: Ha a' múlt hatalmas Uralkodásnak eszközei a' Királyi *Bizottalmások*, vagy *Commissáriusok*, több egyebekkel, kik vagy törvénytelenül léptek Hivataljaikba, vagy akármi úton módon, Hazánk' Törvényi ellen munkálódtak, érdemlett szám-adásra vonattassanak é, vagy nem? — Másodszor, mivel némelly Nemes Megyéknek Küldöttjei, meg-nem bizonyithatták, hogy Nemes Megyéjokban, azon szoros Hit' le-tétele által, magokat, egyedül a' Köz-Jónak, minden magok' haszna' keresése' félre-tételével leendő elő-mozdítására kötelezték vólna; ha ezeket — 's hol kellene meg hitezteni? — Mind e' két rendbéli Kérdések, nagy buzgósággal vétettek tanátskozásba. Az elsőben, a' két Tisza mellyéki Kerületek által meg-győzetetvén, tsak hamar arra voksoltak a' Nemes Rendek; hogy mind addig, miglen a' Hit-levél, vagy *Diploma*, az Ország-Gyűlésén meg-nem határoztatik, minden e'féle Kérdések félre-tételessenek, annyi-val-is

val-is inkább, hogy midőn egymás' értelmével, 's egymásban helyhez tetett bizodalommal, egy szóval, egyes Lélekkel és akarattal kellene Országunk' Köz Javát helyre állítani: telt véttenémk, ha akkor egymás' gyűlölését 's üldözését újjítanánk, — ez nagy vissza vonásokra adna okot, mellyek szerentsélen pulztitói voltak inkább mint építői Hazánknak eddig is, 's lennének ezután-is. — Haladna ez a' szám vétel arra az időre, midőn a' Hitlevél meg készül.

Voltak ugyan mind végig, még akkor-is, midőn ez a' Kérdés az Országos öszve ülésben fel-vétette-tett, némelly Nemes Megyéknek Küldöttjei, kik állandósan kivánták, a' Királyi Biztosoknak, tüftént, halasztás-nélkül leendő szám-adásra szállításokat; által látván, hogy ezen dolog, ha fog halasztatni, feledékenységbe, vagy bizonyosan engedelembe megyen; és talám erőt-is vettek volna tanátsokkal, főképpen minekutánna az első Tábla-is hasonló értelembe vala; ha kettő, közbe nem járult volna; első az, hogy azokat-is kik Második *Jo'sef* Tsászár' Uralkodásában, Hivatalokat vettek vala-fel, azokból, mint törvénytelen úton bé-tsúszott Szemellyeket, ki szállítani kivánták némellyek, 's mint egy, a' volt Királyi Bizottalmalokkal egy karba tették: — holott ezeknek csak ugyan meg-lehete engedni; mert ha a hajdani 's szabadon választott Királyainknak; senki, a' Hivatalok' elosztogatását, mellyet Koronáztatások előtt tettek, soha törvénytelennek nem állította: azon Fejedelemnek, a' ki törvényes örökséggel jutott a' Birodalomhoz, noha még koronázva nem volt, a' hivatalok' osztogatásában való hatalmát, senki kérdésbe nem veheti. — A' második pedig, hogy a' Méltóságos Fő Rendek' elől ülőjét Gróf *Zichy* Károly' ő Kegyelmeiségét, kit az Ország Biroji Hivatalra bódogult *Jósef* Tsászár, valójában szerentsés választással emelt, székiben meg-erősítették; Gróf *Szétsenyi* ő Kegyelmeiségének is, volt Királyi *Bizottalmasnak* a' voktot visszaadták. — A' Nemesi Rend között olly gyanúságnak

ságnak magvai hintettek, hogy talám ezen személy válogatás nem egyébre tzeözna, hanem hogy mivel a' Nemesi Rendből is némellyek, mint T. Mester ö Kegyelmeisége, és az Aradi Fő Ispány más többekkel, ugyan Második *Josef* Császár által nagyobb Hivatalokra emeltettek, az illyeseket egyedül akarnák Hivataljaikból ki tudni. — Az illyetén gyanú, mellynek senki bizonyos okát adni nem tudta, a' már, az elébbi Uralkodásban minden ág-lzál' mozdulásra rettenni tanúlt sziveken csak ugyan erőt vett, 's a' volt Királyi Biztosoknak idő halálz-tásra voksokat sz rzett.

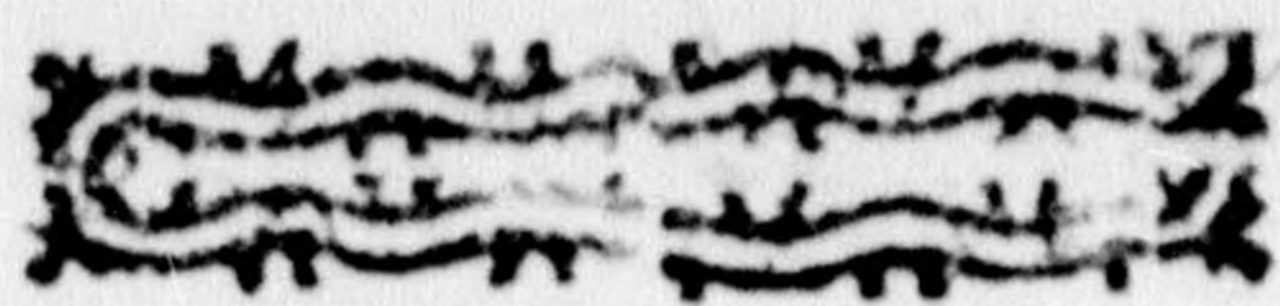
Azon kérdésről, hogy szükséges é meg hiteztetni azokat, kik Megyéjében meg nem hiteztettek? ar-ra ütött ki a' Tanátskozás, hogy mindnyájan, va-lakik az Ország Gyűlésén voksolni akarnak, na-gyobb bizodalomnak meg-szerzésére meg hiteztetse-nek. — Ez a' végzés a' Nemesi Karoknál ugyan, sem a' Fő Tisztelendő Papi Rend, sem mások ál-tal nehézséget annyira nem szenvedett, hogy köz-akarattal meg-lettnék ne mondhatnók: de a' Méltóságos Fő Rendeknél, elsőben is a' Megyés Püspö-kök, és némellyek az Ország' Zászlós Urai, vagy Báróji közül, két-három Fő Ispány Urakkal egy-gyütt a' Hit-le-tételre reá nem állottak: noha a' többi Méltóságok a' Nemesi Karokkal példás meg-eggyezésel lévén, önként le-tett hitekekkel, a' Haza' Köz Javának egyes akarattal leendő munkálására magokat kötelezték. Tellyes okát ugyan, mellyen a' Haza meg-nyúgodhatott volna, ezen tselekedet-eknek nem adták, 's én is azon tisztelettől viseltet-vén, mellyel néki tartozom, azt tapogatni, vagy fejtegetni éppen nem akarom: lehet, hogy okaik nekik fontosok valának.

A' második fontos Kérdés vala: hogy az Or-szág-Gyűlése' Történeteinek, és Nap-folyta' Köny-vének, vagy *Diariumjának*, melly Nyelven kelles-sék irattni? A' Méltóságos Fő Rendek, a' Fő Tisz-telendő Papi Urakkal egygütt a' Deák Nyelv mel-lett voltak, azt állitván, hogy ez régi bé vett Nyelv,
és

és hogy azon Részekre-is, sőt magában az Országban lévő némely Vármegyékre-is kell tekinteni, a' mellyek a' Magyar Nyelvet, vagy éppen nem értik, vagy abban elegendő gyakorlások nintsen. — De tsak ugyan hajoltak utóbb ezek is, midőn a' számosabb vokok arra arányozták a' dolgot; hogy mind a' Nemzet' Méltóságának, mind pedig Hazánk' Nemzeti tulajdonságának, vagy *Charakterének* fenn-tartására, el-múlhatatlanul szükséges, Anya Nyelvünknek, legalább a' Polgári dolgok' folytatására állandó bé hozása: — Melly e' féle tanátskozásnak az leve vége: hogy abban ugyan meg-nyúgott az egész Haza, hogy az Ország' Gyűlése' Nap folyta' Könyve Magyarúl nyomtatódjon, de egyzser'smind annak Deák fordításának is hasonlóképpen nyomtattatni kellett, azon Országunkhoz tartozó Részeknek kedvéért, a' mellyekben még a' Magyar Nyelv nem eléggé ismeretes. — És így készített előre azon 16-dik Törvény-ágazat, mellyben az Ország a' Felség' részéről bizonyossá tétettetik; hogy idegen nyelvet az Ország' dolgai' folytatására bé nem hoz, hanem a' Magyar Nyelvet megtartja, és annak gyarapodását elő-segíteni méltóztatik.

Ezeken' által esvén, tanátskozás lett azonnal a' Hit-levélről, hogy ez, mi formában adassék a' Koronázandó Felség' elébe.

Emlékeztek tudni-illik a' Méltóságos Fő Rendek, és Tekintetes Nemes Karok, hogy a' közelebb múlt Uralkodás' idejekor melly sok bal magyarázásokra adtak Irigyeinknek, 's rész szerént rossz Hazánkfiainak okot 's alkalmatosságot, a' mostani Században, mind 15 ben, mind 41-ben költ Hit-leveleknek némelly kétséges értelmű tizikkellyei, mind azokat tehát orvosolni kívánták, 's a' végett, több Kerületi öszve Ülésekben, nem tsak mind a' négy Kerülete tanátskozott az Orzágnak, e' felől; hanem a' Tisza mellyéki egygyesült Kerületek egygyet, a' Dunán innen, úgy nem külömben a' Dunán túl való Kerületek is különös egy-egy Hit-levelet készítették.

Melly e'féle munkáknak egybe-szedésére az Ország egyeles választottakat, vagy *Deputátusokat* rendelt, fel-adván azoknak kötelességül; hogy a' mennyire a' Kerületek meg egygyeznének, annyira azon tikkelyeket, az általok készitendő munkában meg-tartsák; a' mennyire pedig a' Kerületek, vélekedéseikben különbözének, azokról itéleteket, 's azoknak ölzve-egygyeztetése' módját, egyeles Ölzve Ülésben, terjesszék a' Haza' eleibe.

Még ezen választottak ölzve nem ülének, hogy ismét fontos két kérdés támadá: az elsőre, úgy-mint, hogy az Ozmán Birodalommal teendő Béke-ség eránt Magyar Követ is küldetésék; okot adott a' Tsászári Követnek B. Herbert Urnak a' Törökök-vel való békeség tétel végett, Budán, éppen azok-ban a' napokban lett által utazása. — A' másikra pedig, hogy tudni illik azon Magyar Katona Tisztek, kik a' Hadi Rendnek ügyét, 's rész szerént panaszait a' Haza' elébe terjéztették, büntetéstől menttek legyenek; az ada alkalmatosságot; hogy némelly Hadi Tisztek, ugyan e' végett Budáról, fel-Bétsbe szállittattak, számadásra.

Mind a' kettő eránt fontos fel-irást téve az Ország, mellyekre azt vevé feleletül Ő Felségétől, hogy a' mi a' küldendő Magyar Követet illeti; Ő igen is, midőn a' Békeségnek munkálása elő-kerülend, meg-fog mind azon Törvényekről emlékezni, (a' mint hogy ezen alázatos jelentésemnek utóbbi részeiből ki fog tétteni, meg-is-emlékezett Ő Felsége) mellyek ez eránt tétetve vagynak: a' mi pedig a' Katona Tiszteket illeti; azoknak ügyét hogy Törvényink' értelme-szerént fogja folytattatni — bizonyossá tette az Országot.

Az alatt, érkezett a' Méltóságos Magyar Fő *Cancellarius* Ő Kegyelme-ségének Levele, az Ország' Birájához Gróff Zichy Károly Ő Kegyelme-ségéhez, hogy adja okát: miért? hogy az Ország' Karjai 's Rendjei, mind eddig Ő Felségét, az Ország' Gyűlésére, arra rendelt Követek által le-kérni el múlták.

Melly e'féle kérdéstről tudósíttatván a' Haza, gondolkodásba vette, hogy ambátor még a' Hit - le - vél, az annak ki munkálására rendelt különös választottak által el - nem - készítettetett is; tanácsos volna é, hogy ő Felsége le - kéretteffék? Több ízben, hosszas és ellenkező vélekedésekkel tanácskozásba vétetődven e' kérdés, végre abban tsak ugyan meg - állapodott a' Haza, hogy Koronáztatandó Fejedelmünk, Budára, választott Követek által le - kéretteffék, meg - hagyván azomban a' Hitlevélben munkálkodó Tagjainak, hogy a' munkát kétferezett erőlködéssel sijetteffék.

A' melly intéshez alkalmaztatván ezek is magokat, az említett Bétsbe küldötteknek vissza tértekig, munkájokat el készítették.

Bé - nyúlytván tehát ezt; — 's jelentvén az Ő Felségétől vissza - tért Követek, olyan maga meghatározását ő Felségének, melly szerént más Hitlevelet annál, mellyet Ditső elei, Károly, vagy édes Anyja adott vala, bé - nem kíván venni, ez az Országot nagy figyelmetességbe ejtette, 's egyfersmind a' munkának hova hamarébb el készítésére serkentette. Hat napok alatt tehát, a' munka, hosszas, és buzgó öszve ülések alatt el - végeztetett.

Leg - terhefebb Kérdések valának, a' Vallásbéli Szabadság. — A' Görög Valláson lévő Rátzoknak Törvényes bé - vétele, és úgy szólván Nemzetünk közé bé - fogadása. — A' Magyar Helytartó Tanácsnak fel - állítása. — Az első nehéz, és hosszas vetélkedéseken ment által; vóltak, kik azt a' Hitlevélbe bé - iktattatni nem akarták; vóltak ellenben mások - kik inkább kívánták, hogy a' Vallás' dolga Törvénybe, és Hit - levélbe menjen, mint - sem hogy az 1715 - dikbéli Törvénynek 30 - dik Agazatja szerént a' Királyi szabad rendelésre hagyattassék, — több nyomos okokra nézve. — De vóltak olyanok - is, kik a' Királyi hatalomnak meg - sértésére magyarázták, hogy a' Vallás' dolgát a' leg - főbb Fejedelmi Hatalomnak szabad rendelésétől el - akarja az Ország szakasztani.

Illy ellenkező vélekedések, és akaratok között, mivel semmi reménység nem vala az elméknek öszve egygyeztetése felől; azt az útat tetézett a' Hazának választani; hogy mind azon fel-tételek, melyeket a' Vallás eránt, az Ország' egyveles választottai vagy *Deputátus*-sai, és a' Tisza és Duna mellyéki Kerületek is külön külön fel-tettek. — Ó Felsége' elébe terjesztessenek, meg-bíralvan ötet, hogy a' mit ebben itélni fog, azt az Ország bé-veendi.

A' Rátzok, noha eleinten, az Ország' Gyűlésének kezdetével, némelly Hazafijak' jól meg nemfontolt buzgósága által meg szomorítottak, és ugyan azért, inkább tellyes elválásról, mint-sem egygyesülésről láttattak gondolkodni: — Szerentsélebben — egygyes akarattal — törvényes bé-vételeket, a' Haza előtt meg-nyerték.

A' Nemzeti Tanács is sok ellenkezőket talált, mivel annak nagy hatalmát, mellyet, a' Haza néki adni kívánt, veszedelmesnek állították.

Végre tsak ugyan, leg-inkább az Elöl ülök' M. Ország Birája, és Personalis Uraknak közbe járása által, meg képzült egy Hit-levél: mellyhez némelly Törvény-ágaztatok is adattak, és azoknak helybehagyása a' Felsegtől kérettetett, ha nem úgy is, mint a' Koronázást meg-előző Agazatoknak (*Ante-coronationálisok*nak) leg alább olly bizodalommal, hogy azoknak bé-vételéről, előre is tenné bizonyoslá ő Felsége az Orzágot — Mert noha példat vévén, az 1608 ban Második Mátyás Király kornáztatása alkalmatoságával hozatott a' Koronázást meg-előző Törvényekről, kívánta volna az Ország, hogy az említett Agazatok is olly formán mehessenek a' Törvénybe: de mivel a' választott, és örökös Fejedelem között, e' tikkelyben külömbséget talált a' Haza, ebbéli kívánságtól el-állott. —

Az említett Agazatok között, nevezetesebbek valának a' Katonaságnak ez után az Ország' részire is leendő meg-hiteztetése, és Ország' Törvényihez alkalmaztatott igazgatása, — Erdélynek vissza kaptsol-

tsoltatása Magyar Országhoz. — A' Magyar Nyelvnek gyakorlása.

Mind ezen két rendbéli munkáknak felvitelére, tetszett az Orzágnak, mind a' M. Fő Rendek közül, mind pedig a' Nemes Karok közül bizonyos Személyeket választani, mint olly közben-járókat, a' kik a' hol szükség, Hazánk' kéréseinek igazságát megmutatnák.

Elindulván tehát ezek Bétsbe, mindjárt oda érttekkel tapasztalták, hogy nem a' Király önnön indulatjától, kinek kegyességét és (noha mind magunk' nyája-béliek, kik tudni-illik magok' javait az által keresték, mind Irigyeink, ötet a' Nemzettől ki-keresett hirekkel idegeníteni iparkodtak) Nemzetünk eránt mutatott kegyes figyelmét, látni szerentséltettek; nem, mondám önnön indulatjától, hanem bal sűgarlásoktól származtak azon nehézségek, mellyeket — a' Hit-levél eránt elő adandókat, előre meg-sajditottak.

A' Titkos szolgálatú Tanáts, vagy *Ministerium*, az új Hit-levélnek bévételtől, több elő-adott okokkal tartóztatta. — Elsőben, ez által a' Magyar Törvényeknek, Frantzia Ország' szerentsétlen példája szerént leendő változtatásáról vett félelmét adta elő — másodszor — úgy okoskodott, hogy bátor ez tellyességgel most nem következnek is, félő mindazon-által, hogy valahány változása lenne az Uralkodásnak, mind annyiszor, az újonnan Koronázandó Király új szövetségre kéntelenítettnek lépni, miglen igazságaitól egészen ki nem vetköztettének a' Királyi Felség. — Midőn az Ország, a' Koronát örökösen az Osiiai Háznak által adta, ezen három fel-tételek alatt adta által, elsőben: hogy a' Koronázandó Felség Hit-levelet adjon, mellynek formája már 1715-dik és 1741-dik esztendőekben meg-vagyon határozva. 2-szor hogy magát az Haz'a' Törvényjeinek, Szabadságainak szentül való megtartására esküvéssel kötelezze. 3-szor hogy magát Osi szokás szerént meg-koronáztassa.

Ezeket a' Felség kész lévén meg-tenni; az Országnak semmi törvényes oka nem találkozhatik, hogy ő Felsége Koronázását gátolja. — Ha mi bővebb bátorságot kívánna Ősi szabadságainak 's Törvényjeinek az Ország, adná azokat elő a' Koronázás után — ő Felsége olly készséggel volna, hogy mindent a' miben örökös Jursai meg-nem sértetődnek, a' Haza' javára meg tselekeznek.

Mind az illyes Tanátsai a' *Ministerium*nak hatóságosabbak voltak a' Felség előtt, mint sem azok az ellen-vetések, mellyeket a' Közben járók tettek. Tagadták ugyan ezek, hogy a' Hit-levél annyi volna, mint a' szövetség-kötés, melynek meg-bizonyítására elegendő példát mutattak onnan, hogy a' Királyi örököség eránt tett szövetsége az Ország, nem a' Hit-levélben, hanem a' Törvény' Agazatiban foglaltatnék. — Hogy semmi újságot az Ország nem akar, — mind azok a' Törvényben meg-vagynak, a' miket most a' Hit-levélbe bé iktattatni kíván. — De hogy Törvényjeink' erejét meg-nyengítsék, mintha ezek kevesebb erővel birnának mint a' Hit-levél, vagy leg-alább hogy a' Nemzet úgy gondolkodni ne látszatnék. — — Engedni kellett az időnek; mellyet mind külső, mind belső tekintetekre néve, bátorságosnak, tellyességgel nem lehet tartani. — És így az a' vége lett ezen követtségnek; hogy a' Felség ugyan végezéseit tzikkelyről tzikkelyre ki-adta, és arról is bizonyosá tette az Országot, hogy Koronáztatása után, ha miket Törvényink' nagyobb bátorságára kívánni fogunk, valamit csak maga igazságainak meg-tsorbúlása nélkül lehet, kész mind azokat meg-adni. — A' mi, Koronázásának idejét és helyjét illeti; ő Felsége ekképpen magyarázta-ki szándékát, hogy mivel a' Német Birodalombéli Koronázás' ideje már közelgetne, az után pedig az Őszi idők álhatatlansága alkalmatlan utazásokat szokott okozni; de jó nevenn venné ő Felsége, ha abban a' Királyi Udvarnak kedvezne az Ország, hogy Pofonyba által költözne; a' hol mintegy közepére Szent András' Havának, a' Koronáztatás' innepét meg lehetne hátróznai.

(A' többi következik.)

Sz. S.